

Х. А. Оганян,
слухач магістратури кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика

ORCID ID: 0000-0002-7743-9455

З. В. Гбур,

д. держ. упр., доцент, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика

ORCID ID: 0000-0003-4536-2438

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.7.106

САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Kh. Ohanian,

Master's student of the Department of Healthcare Management and Public Administration,
Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine

Z. Hbur,

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Healthcare Management and Public Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine

SANITARY AND EPIDEMIC WELL-BEING OF THE POPULATION AS A FACTOR OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

У статті досліджується санітарно-епідемічне благополуччя населення як чинник національної безпеки України, оскільки є одним із найважливіших елементів у системі органів охорони здоров'я України у сучасних медичних відносинах. Проаналізовано сутність категорії "санітарно-епідемічна ситуація" та "санітарно-епідемічне благополуччя населення" і визначено його характерні особливості. Актуальність дослідження зумовлена важливістю стану здоров'я та якості життя населення, які зазнають постійного впливу таких факторів, як негативний вплив навколишнього середовища, низька якість продовольства та природних ресурсів, проблеми охорони праці, а також нові загрози інфекційних захворювань. Досліджуючи забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя, нині не можливо повністю визначити причинно-наслідкові зв'язки факторів навколишнього середовища та здоров'я населення. Проаналізовано сутність категорії "безпека" та виокремлено її дві категорії, як-от: безпека людини та національна безпека. Надано класифікацію елементів національної безпеки. Виокремлено складові умови безпечного середовища для населення України. Проаналізовано санітарно-епідемічну ситуацію в державі під час стрімкого поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Досліджено діяльність Національної поліції України як суб'єкта із забезпечення санітарно-епідеміологічного нагляду на період карантину, виокремлено проблемні напрями діяльності, як-от: правові, внутрішні організаційні та зовнішні організаційні. Встановлено, що Закон України "Про Національну поліцію" потребує змін і доповнень у частині повноважень поліції та обов'язків поліцейського. Визначено, що органи та підрозділи МОЗ України та МВС України, в період загострення санітарно-епідемічної ситуації тісно взаємодіють, адже від злагодженої діяльності цих двох міністерств залежить результат — санітарне та епідемічне благополуччя населення. Сформовано висновок про необхідність переорієнтації та вдосконалення діяльності органів та підрозділів МОЗ України та МВС України.

The article examines the sanitary and epidemiological well-being of the population as a factor of national security of Ukraine, as it is one of the most important elements in the system of health care of Ukraine in modern medical relations. The essence of the categories "sanitary-epidemic situation" and "sanitary-epidemic well-being of the population" is analyzed and its characteristic features are determined. The relevance of the study is due to the importance of health and quality of life of the population, which is constantly affected by factors such as negative environmental impact, poor quality of food and natural resources, health and safety problems, as well as new threats of infectious diseases. The study of the provision of sanitary and epidemiological well-being currently does not allow to fully determine the causal links between environmental factors and public health. The essence of the category "security" is analyzed and its two categories are distinguished, such as human security and national security. The classification of elements of national security is given. The constituent conditions of a safe environment for the population of Ukraine are highlighted. The sanitary and epidemiological situation in the country during the rapid spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by the coronavirus SARS-CoV-2 was analyzed. The activity of the National Police of Ukraine as a subject for providing sanitary and epidemiological supervision for the period of quarantine is studied, problematic areas of activity, such as legal, internal organizational and external organizational, are singled out. It has been established that the Law of Ukraine "On the National Police" needs changes and additions in terms of police powers and police duties. It is determined that the bodies and subdivisions of the Ministry of Health of Ukraine and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine interact closely during the aggravation of the sanitary-epidemic situation, because the result – sanitary and epidemic well-being of the population depends on the coordinated activities of these two ministries. The conclusion on necessity of reorientation and improvement of activity of bodies and divisions of the Ministry of Health of Ukraine and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is formed.

Ключові слова: національна безпека, санітарно-епідемічне благополуччя населення, санітарно-епідеміологічний нагляд, санітарні правила, охорона здоров'я, система охорони здоров'я.

Key words: national security, sanitary and epidemiological well-being of the population, sanitary and epidemiological supervision, sanitary rules, health care, health care system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Оскільки у всьому світі забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення вважається основною цільовою функцією системи охорони здоров'я. У багатьох країнах імплементовані та функціонують програми забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення, котрі закладені в основу національної політики в галузі охорони здоров'я, яка впливає на розвиток медичної галузі, і залежить від багатьох складових, а саме: якість управління, організація процесу надання медичної допомоги та його ресурсного забезпечення, імплементация новітніх технологій та їх застосування, визначення медичних стандартів та інші.

Найважливішою тенденцією розвитку системи охорони здоров'я являється зміщення пріоритету від максимальної економії державних витрат при наданні медичної допомоги до максимальної ефективності використання задіяних ресурсів задля забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення, де цей підхід є актуальним для МОЗ України. За останні роки накопичено чималий досвід реформ у сфері національної безпеки задля забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя, створено законодавчу базу, сформова-

но нову структуру органів її захисту. Тим не менш динаміка розвитку сучасної української держави і громадянського суспільства, процеси, що протікають у світовому співтоваристві, породжують безліч нових загроз національній безпеці, які повинні знайти адекватне організаційно-правове рішення в адміністративно-політичній та медичній сфері державного управління. Актуальність дослідження даної тематики в сучасних соціально-економічних умовах спричинена необхідністю дослідження національної безпеки задля забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення в умовах пандемії коронавірусної інфекції (COVID-19).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Тематику санітарно-епідемічного благополуччя населення як чинника національної безпеки України досліджує значна кількість науковців. Зокрема, наукові праці А.М. Федорова [4], Б.О. Логвиненко [8], В.О. Липчанський [7], Г.П. Ситник [1], Д.І. Медяник [7], Т.И. Макарова [5] та ряд нормативно-правових актів присвячені аналізу деяких аспектів забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення як чинника національ-

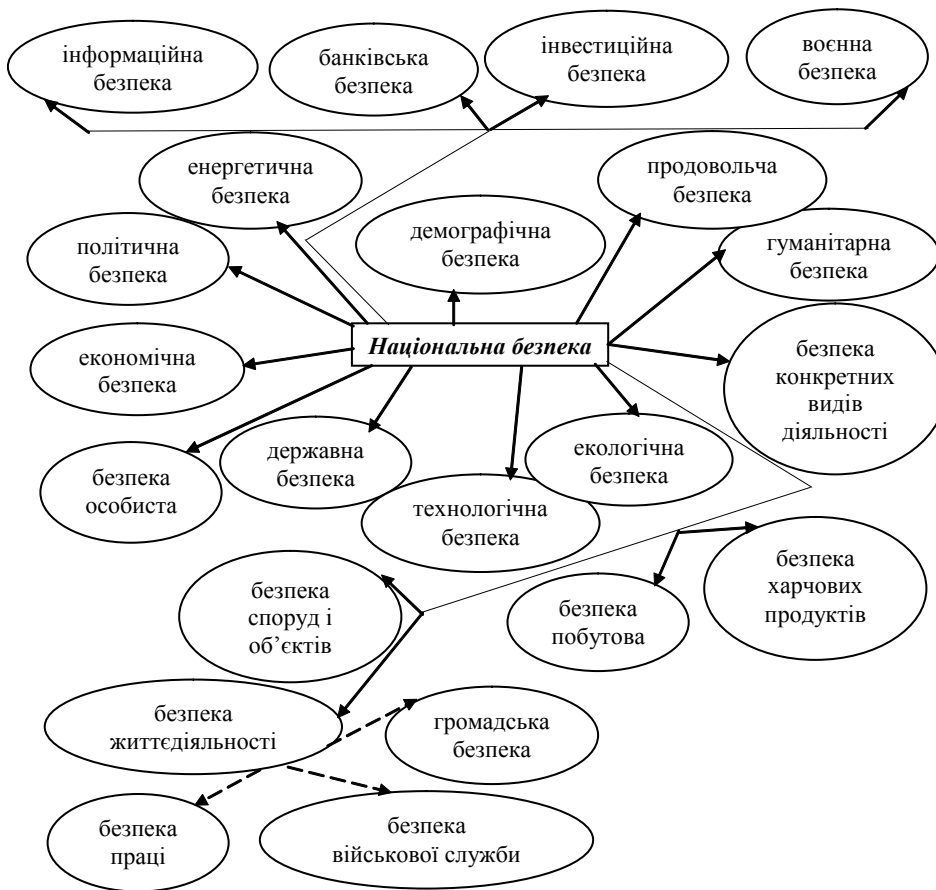

Рис. 1. Складові національної безпеки

Джерело: сформовано на основі джерела: [4, с. 168].

ної безпеки України в рамках глобалізаційних процесів та викликів, які вплинули на розвиток та становлення сфери охорони здоров'я України.

МЕТА І ЗАВДАННЯ СТАТТІ

Метою роботи є виявлення особливостей забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення як чинника національної безпеки України задля підвищення ефективності системи охорони здоров'я України. Для досягнення мети визначено такі завдання:

- 1) в загальних рисах проаналізувати національну безпеку України;
- 2) описати основні аспекти забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення;
- 3) визначити основні проблеми неефективного забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення;
- 4) визначити ефективні підходи для забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення.

Під час проведення дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз, графічний та аналітичний методи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Нагромаджений потенціал викликів національній безпеці здобув такого ступеня, за якого без формування та імплементації послідовної системної державної

політики для протекції національних потреб населення та відповідних механізмів її імплементації, які на порядку денному можуть постати квестією стосовно екзистенції України як цілісної та суверенної держави [1, с. 13].

Урядом країни 24.10.2020 р. набула чинності нова редакція Закону "Про національну безпеку України" [2]. Цей Закон відповідно до статей 1, 2, 17, 18 і 92 Конституції України [3] встановлює положення та принципи національної безпеки, цілі та головні основи державної політики, що асекуратимуть населенню та кожному громадянину протекцію від загроз. Конституція України встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, тому утвердження та асекурація прав і свобод людини є визначальним обов'язком країни.

Громадська безпека у даному законі окреслюється так: "захищеність життєво важли-

вих для населення та особистості інтересів, прав і свобод людини і громадянина, асекурація яких являється першим завданням діяльності сил безпеки та інших державних органів їх посадових осіб та громадськості, які реалізують узгоджені дії стосовно імплементації і протекції національних інтересів від інспірації небезпек" [2].

Статтею 1 цього Закону передбачено, крім іншого, і введення нового документу — Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України, який сконцентрований на довготермінове планування і формується на базі Стратегії національної безпеки України за результатами дослідження громадської безпеки та цивільного захисту і виявляє вектори державної політики стосовно забезпечення захищеності життєво важливих для держави, населення та особистості інтересів, цілі та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних загроз [2, ст. 1].

Загальновідомо, що безпека є такими кондиціями, в яких знаходиться інтегрована система, коли ефект зовнішніх чинників та внутрішніх факторів не підштовхує до перебігу справ, що вбачаються негативними по співвідношенню до даної інтегрованої системи у конгруенції до наявних, на даному етапі вимог, знань та розумінь.

Вирізняють такі категорії безпеки:

- 1) безпека людини є такою кондицією особистості, коли вплив зовнішніх та внутрішніх чинників не спричиняє летальні наслідки, погіршення діяльності та розвитку організму, психіки, свідомості та особистості зага-

лом і не гальмує процес здобуття відповідних бажаних для особистості цілей;

2) національна безпека являється протекцією життєво значущих інтересів особистості та громадянина, населення та країни, за якої гарантується сталий розвиток суспільства, вчасне виявлення, запобігання і нейтралізація актуальних та потенційних загроз національним інтересам, до складових якої входять такі види безпеки (див. рис. 1).

Отже, узагальнюючи умови безпечного середовища для населення України, із врахуванням положень Основного Закону можемо виокремити наступні його складові:

- 1) життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека особистості;
- 2) суверенітет і територіальна цілісність, економічна безпека держави, запобігання тероризму;
- 3) цивільний захист населення;
- 4) соціальний захист особистості;
- 5) реверс права приватної власності, інтелектуальної власності, підприємницької діяльності;
- 6) гарантії безпеки та свободи пересування особи, свободи слова, імплементація права на мирні зібрання;
- 7) безпека споживача продукції та послуг, охорона праці;
- 8) охорона здоров'я, медична допомога та санітарно-епідемічне благополуччя;
- 9) безпечне для життя та здоров'я особистості довкілля, екологічна безпека;
- 10) реверс правового захисту та права самозахисту особистості від порушення її прав, свобод і протиправних посягань [4, с. 168 — 169].

Для цілей цієї статті важливо окреслити поняття санітарно-епідемічне благополуччя населення, яке трактується таким станом здоров'я населення, за якого відсутній несприятлива дія на організм особи чинників середовища її проживання і формуються підходящі кондиції для життєдіяльності населення. Під середовищем проживання особи в цьому випадку розуміється частина довкілля, що містить її природні компоненти, а також питну воду, продовольчі та промислові товари, умови праці, побуту, навчання і виховання. Чинниками довкілля, які мають опосередковану дію на людину, визнаються хімічні, фізичні, біологічні компоненти середовища природного або антропогенного походження, здатні впливати на організм людини [5].

Відповідно до Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" від 24.02.1994 № 4004-XII, який встановлює, що санітарно-епідемічна ситуація являється кондицією середовища життєдіяльності та спричинений ним стан здоров'я населення на відповідній території в конкретно встановлений час. Зазначений Закон трактує поняття "санітарне та епідемічне благополуччя населення" наступним чином, як стан здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, за якого показники захворюваності знаходяться на загальноприйнятому рівні для відповідної території, кондиції проживання сприятливі для населення, а параметри чинників середовища життєдіяльності знаходяться в діапазоні, встановлених санітарними нормами [6].

Санітарно-епідемічне благополуччя населення асекується імплементацією національних та місцевих програм скерованих на зміцнення здоров'я та профілактику захворювань населення, оздоровлення середовища проживання людини і кондицій його життєдіяльності; проведенням санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, а також дотриманням санітарних правил; асекурація державної санітарно-гігієнічної експертизи та державної гігієнічної регламентації та реєстрації; державним санітарно-епідеміологічним нормуванням; ліцензуванням видів діяльності, що представляють потенційну небезпеку для здоров'я людей; сертифікацією продукції, робіт і послуг, що представляють потенційну небезпеку для здоров'я людей; асекурація соціально-гігієнічного моніторингу; поінформованість населення стосовно стану його здоров'я, санітарно-епідемічній обстановці та профілактичних заходів, які проводяться тощо.

Гарантією асекурації санітарно-епідемічного благополуччя населення являється держане санітарно-епідеміологічне нормування як діяльність з формування науково обґрунтованих санітарних норм, правил і гігієнічних нормативів, їх затвердженням, введенням у чинність тощо.

Санітарні правила встановлюють вимоги до планування та забудови населених пунктів, проектування, будівництва, обладнання, утримання і діяльності організацій, спрямовані на забезпечення безпечних для здоров'я людей умов, а також до проведення санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів; вимоги до чинників середовища проживання людини, які надають або можуть мати несприятливий вплив на його організм, а також умови, що усувають, зменшують або обмежують такий вплив; критерії та вимоги до безпеки для людини об'єктів середовища її проживання, умов життєдіяльності, продовольчої сировини і харчових продуктів, питної води, виробів, що застосовуються для виробництва, упаковки, зберігання, транспортування, продажу та інших способів відчуження продовольчої сировини і харчових продуктів та їх використання, умов їх розробки, доставки на виробництво, виробництва і торгового обороту, безпеки послуг, що надаються в сфері торгівлі продовольчою сировиною та харчовими продуктами, а також критерії до безпеки продукції виробничо-технічного призначення і товарів для особистого користування; допустимі рівні ризику можливого погіршення здоров'я у зв'язку з несприятливим впливом на організм людини факторів середовища його проживання і умов життєдіяльності; вимоги до харчової продовольчої сировини і харчових продуктів [5].

Оскільки поточна система охорони здоров'я виступає тою галуззю, у якій найважливішу роль відіграє надання та забезпечення належного медичного обслуговування, рівня життя та санітарно-епідемічного благополуччя населення, у зв'язку з цим основною найважливішою державною внутрішньою функцією України є охорона здоров'я громадян країни [7, с. 23].

Станом на сьогодні, у світу відбулося та відбувається стрімке поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі — COVID-19), що обумовлює санітарно-епідемічну ситуацію в державі. Високий відсоток летальних ви-

падків та відсутність дієвих медичних засобів для профілактики і лікування цієї хвороби, сприяли об'єднанню держав для подолання пандемії COVID-19 та пошуку найкращих практик для ефективної протидії її поширенню.

В Україні, як і у переважній більшості країн, було запроваджено низку заходів державного та регіонального рівня, спрямованих на стримування поширення COVID-19 та мінімізації смертності від цього захворювання. Утім, від початку запровадження таких заходів, до сьогоднішнього дня не можна стверджувати про перемогу над хворобою та про контроль за її поширенням. Серед дестабілізуючих чинників можна назвати неефективну роботу суб'єктів, діяльність яких безпосередньо пов'язана із забезпеченням карантину в Україні, недосконале національне законодавство та непослідовну політику у сфері охорони здоров'я. Останній дестабілізуючий чинник безпосередньо пов'язаний із відсутністю чітко сформованого вектора продовження медичної реформи в Україні. Про це говорять і фахівці у галузі права, і медичні працівники, і політики, а масові протестні заходи, що проводяться лікарями і середнім медичним персоналом, яскраво свідчать про занепад національної сфери охорони здоров'я [8, с. 14].

Стосовно недоліків національного законодавства, найбільшим з них можна вважати відсутність узгодженості між окремими законодавчими і підзаконними актами щодо порядку дії, обсягу і механізму впровадження обмежувальних заходів, спрямованих на протидію небезпечним захворюванням, до яких належить і COVID-19. Законодавчі прогалини мають безпосередній зв'язок із організацією роботи державних інституцій. Так, ще у 2017 році в Україні було ліквідовано центральний орган виконавчої влади, що безпосередньо відповідав за санітарно-епідеміологічне благополуччя населення, — Державну санітарно-епідеміологічну службу! [9].

Реформа медичної освіти зробила ставку на підготовку сімейних лікарів, тоді як епідеміологів у державі практично не лишилося. Організація роботи суб'єктів протидії поширенню COVID-19 в Україні та забезпечення карантину також викликає певні питання. Зокрема, у відповідь на численні зауваження стосовно законодавчого визначення "громадського місця", у контексті заборони перебування в таких місцях без засобів індивідуального захисту, зміни до чинного визначення даного поняття Верховною Радою України (Закон України від 22.09.2005 № 2899-IV "Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення") внесені так і не були. Крім того, узгодженість між державними інституціями у сфері імплементації державної політики стосовно асекурації карантину є на низькому рівні [10, с. 9].

Як суб'єкт із забезпечення санітарно-епідеміологічного нагляду на період карантину, діяльність Національної поліції України має наступні проблемні напрями: правові, внутрішні організаційні та зовнішні організаційні. Аналізуючи Закон України "Про Національну поліцію" можна зробити висновок про те, що до обов'язків поліцейського (стаття 18) забезпечення карантинних заходів, у випадку його запровадження, не входить. В свою чергу до основних повноважень поліції

(стаття 23) віднесено лише сприяння у забезпеченні відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості (п. 24). Тому спірним моментом є таке, оскільки в Україні було введено режим надзвичайної ситуації та оголошено карантин на всій території України, що не є тотожним правовому режимові надзвичайного стану.

Стосовно внутрішньої організації забезпечення поліцією заходів карантину, цільові інструктажі за участю кваліфікованих медичних працівників (інфекціоністів) з поліцейськими не проводились. Оскільки належність до контактних категорій осіб, що потребувала переходу на самоізоляцію, не всюди і не завжди мала місце в діяльності співробітників територіальних підрозділів. Також імплементація організаційних заходів має покладатися на керівників територіальних підрозділів Національної поліції, які мають сконцентрувати увагу та реалізувати вказані заходи [11].

Оскільки ситуація із COVID-19 в Україні не є першою та останньою, адже у світі існує багато захворювань, що несуть істотну загрозу для громадського здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення. Досвід, який отримала і продовжує отримувати Україна у зв'язку із протидією поширенню COVID-19, не має бути змарнований, а жертви цієї хвороби — забуті. Поточна ситуація формує чітке уявлення стосовно того, що необхідно оптимізувати в системі поліції, де найбільш правильним рішенням буде організація діяльності за двома напрямками: правовим та організаційним [10, с. 10].

Стосовно першого, то Закон України "Про Національну поліцію" потребує змін і доповнень у частині повноважень поліції та обов'язків поліцейського, а щодо другого, то службова підготовка поліцейських має включати відпрацювання кейсів стосовно участі поліції у заходах протидії різноманітним небезпечним захворюванням, задля забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення. Також має бути розглянута доцільність формування медичних підрозділів поліції за прикладом окремих зарубіжних держав для забезпечення національної безпеки.

Правовою основою превентивної діяльності Національної поліції в умовах загострення санітарно-епідемічної ситуації являється комплекс нормативно-правових актів, які регулюють суспільні відносини, котрі з'являються у галуззі асекурації санітарного та епідемічного благополуччя, встановлюють відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, організацій та громадян, формують порядок реалізації державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні та характерні ознаки функціонування Національної поліції в період загострення санітарно-епідемічної ситуації. Систему нормативно-правових актів, які регламентують превентивну діяльність Національної поліції в умовах загострення санітарно-епідемічної ситуації очолює Конституція України, як Основний Закон нашої держави [11].

Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" регулює суспільні відносини, котрі з'являються у галуззі асекурації санітарного та епідемічного благополуччя, встановлює

відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, визначає порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і реалізації державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.

Даним Законом регулюються питання стосовно госпіталізації та лікування інфекційних хворих та носіїв збудників інфекційних захворювань (стаття 28), санітарної охорони території України від занесення інфекційних захворювань (стаття 29), запобігання особливо небезпечним інфекційним та масовим неінфекційним захворюванням та радіаційним ураженням (стаття 30), повноважень головного державного санітарного лікаря України (стаття 40), повноважень головних державних санітарних лікарів та інших посадових осіб, які реалізують державний санітарно-епідеміологічний нагляд (стаття 41) [6].

Органи та підрозділи МОЗ України та МВС України, зокрема органи та підрозділи Національної поліції України, в період загострення санітарно-епідемічної ситуації тісно взаємодіють, адже від злагодженої діяльності даних двох міністерств залежить результат — санітарне та епідемічне благополуччя населення. Відповідно до Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженим постановою КМУ від 25 березня 2015 р. № 267 встановлено, що МОЗ являється визначальним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що гарантує створення та здійснює державну політику у галуззі охорони здоров'я, а також протекції населення від інфекційних захворювань, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим соціально небезпечним захворюванням, застереження неінфекційних захворювань, гарантує створення та здійснює політику зокрема у галуззі епідеміологічного спостереження, імунопрофілактики, регламентації чинників довкілля життєдіяльності населення, гігієнічної регламентації небезпечних чинників, формування національної системи крові, керівництво системою якості стосовно безпеки крові, біологічної безпеки та біологічної протекції, боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів, реагування на загрози для здоров'я та надзвичайні стани в галуззі охорони здоров'я, а також асекурація створення державної політики у галузях санітарного та епідемічного благополуччя населення [12].

Аналізуючи державний санітарно-епідеміологічний нагляд, який передусім взаємопов'язаний із: дослідженням та оцінювання даних стосовно здоров'я населення та кондицій його життєдіяльності; контролем за додержанням норм санітарного законодавства та формування здійснення санітарно-протиепідемічних заходів, а також якістю та цільовим застосуванням дезінфекційних засобів; дослідженням чинників навколишнього середовища, які можуть негативно відобразитись на здоров'ї населення; маніфестує обов'язкові для реалізації розпорядження стосовно необхідності зменшення чи усунення шкідливого впливу кондицій середовища життєдіяльності на здоров'я населення; об'ємом різного роду хвороб і захворювань; контрольно-наглядовою діяльністю в пунктах пропуску через кордон [13].

Водночас імовірність реалізації вирішальної дії на об'єкти "нагляду" передбачена у ст. 42 Закону України

"Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" шляхом обмеження, тимчасової заборони, припинення чи зупинення їх діяльності, якщо вона порушує чи створює загрозу порушенням встановлених санітарних норм, зокрема: "Обмеження, тимчасова заборона або припинення будівництва, реконструкції та розширення об'єктів у випадку відхилення від затвердженого проєкту; заборона скидів забруднюючих речовин за кондиції порушення санітарних норм" [6].

Отже, на основі проведеного аналізу, можемо сказати, що санітарно-епідемічне благополуччя населення являється чинником забезпечення національної безпеки України, а його значимість є важливою складовою ефективного державного управління в галуззі охорони здоров'я.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Таким чином, у результаті проведеного дослідження визначено, що у сучасних умовах роль органів та підрозділів МОЗ України та МВС України є надто високою, задля забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення. Формування ефективного санітарно-епідемічного благополуччя населення сьогодні є неможливим без активного втручання органів та підрозділів МОЗ України та МВС України. Важливе завдання української держави на сучасному етапі розвитку, відповідно, вбачається в тому, щоб створити необхідні правові й організаційні умови, сприятливу політичну та медичну атмосферу для санітарно-епідемічного благополуччя населення.

Покращення діяльності органів та підрозділів МОЗ України та МВС України являється необхідною умовою формування та забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення в Україні, у якому відповідні структури мають більше можливостей захищати інтереси населення в різних сферах громадського життя. Таким чином, ефективність реалізації заходів відображає зусилля держави у забезпеченні санітарно-епідемічного благополуччя залучаючи відповідні структури у сфері національної безпеки, під час санітарно-епідемічного нагляду на відповідній території країни.

Перспективним напрямом подальших досліджень з даної проблематики є оцінка ефективності забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення, що представляє як наукову, так і прикладну цінність та розробка оптимальної методики, що дозволить у короткий термін та з мінімальними витратами запровадити елементи національної безпеки на відповідній території країни.

Література:

1. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник. Київ: НАДУ, 2011. 730 с.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII, редакція станом на 24.10.2020. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 14.12.2020).
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, редакція станом на

01.01.2020. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 14.12.2020).

4. Федорова А.М. Нормативно-правове регулювання питань забезпечення безпечного середовища життя громадян. Публічне управління та регіональний розвиток. 2019. № 3. С. 162—177.

5. Макарова Т.И. Санитарно-эпидемиологическое благополучие населения. 2014. URL: <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/109103/1.pdf> (дата звернення 14.12.2020).

6. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України від 05.07.1994. № 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text> (дата звернення 14.12.2020).

7. Медяник Д.І., Липчанський В.О. Особливості ефективності управління закладами охорони здоров'я. Наукові записки. 2016. вип. 19. С. 22—29.

8. Логвиненко Б.О. Організаційно-правові недоліки забезпечення поліцією заходів карантину (на прикладі запобігання поширенню COVID-19). Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції: Матеріали регіонального круглого столу (м. Дніпро, 19 червня 2020 року). Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. С. 14.

9. Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 348. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.12.2020).

10. Превентивна діяльність Національної поліції в умовах загострення санітарно-епідемічної ситуації: наук.-практ. рекоменд. А.Є. Фоменко, Л.Р. Наливайко, К.В. Бахчев, О.В. Бочковий та ін. Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2020. 116 с.

11. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 14.12.2020).

12. Про затвердження Положенням про Міністерство охорони здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 267. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.12.2020).

13. Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.1999 № 1109. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-99-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.12.2020).

References:

1. Sytnyk, G.P. (2011), *Derzhavne upravlinnia u sferi natsionalnoi bezpeky (kontseptualni ta orhanizatsiino-pravovi zasady)*, [Public administration in the field of national security (conceptual and organizational and legal principles)], NAPA, Kyiv, Ukraine.

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On the national security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Accessed 14 December 2020).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 14 December 2020).

4. Fedorova, A.M. (2019), "Regulatory regulation of ensuring a safe living environment for citizens", *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*, vol. 3, pp. 162—177.

5. Makarova, T.I. (2014), "Sanitary and epidemiological well-being of the population", available at: <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/109103/1.pdf> (Accessed 14 December 2020).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (1994), The Law of Ukraine "On ensuring the sanitary and epidemic well-being of the population", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text> (Accessed 14 December 2020).

7. Medyanyk, D.I. and Lipchansky, V.O. (2016), "Features of the effectiveness of management of health care facilities", *Naukovi zapysky*, vol. 19, pp. 22—29.

8. Logvinenko, B.O. (2020), "Organizational and legal shortcomings of the police quarantine measures (on the example of preventing the spread of COVID-19)", *Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia pidrozdiliv preventyvnoi diialnosti Natsionalnoi politsii: Materialy rehionalnoho kruhloho stolu (m. Dnipro, 19 chervnia 2020 roku)*, [Organizational and legal support of preventive units of the National Police: Proceedings of the regional round table (Dnipro, June 19, 2020)], Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine.

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "Some issues of the State Sanitary and Epidemiological Service", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2017-%D0%BF#Text> (Accessed 14 December 2020).

10. Fomenko, A.Ye. Nalyvaiko, L.R. Bakhchev, K.V. and Bochkovy, O.B. (2020), *Preventyvna diialnist Natsionalnoi politsii v umovakh zahostrennia sanitarnoepidemichnoi sytuatsii*, [Preventive activity of the National Police in the aggravation of the sanitary-epidemic situation], Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. Dnipro, Ukraine.

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On the National Police", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (Accessed 14 December 2020).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution "On approval by the Regulation on the Ministry of Health of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 14 December 2020).

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (1999), Resolution "On approval of the Regulations on state sanitary and epidemiological supervision in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-99-%D0%BF#Text> (Accessed 14 December 2020).

Стаття надійшла до редакції 31.03.2021 р.